

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa,

Adam Bodnar

VII.7033.40.2018.AMB

Pan
Jarosław Gowin
Wiceprezes Rady Ministrów
Minister Nauki
i Szkolnictwa Wyższego
ul. Wspólna 1/3
00-529 Warszawa

Zarówno publicznie¹, jak i w skargach kierowanych do mojego Biura, prezentowane są wątpliwości dotyczące zasad ustalania listy czasopism naukowych przygotowanych przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Mając na uwadze fakt, że **kwestia ta nie ma jedynie charakteru technicznego i w praktyce może negatywnie wpłynąć na rozwój polskiej nauki, w szczególności na możliwości awansu młodych naukowców, a także przyczynić się do pojawienia się patologicznych zachowań na rynku wydawnictw naukowych**, pragnę przedstawić Panu Premierowi swoje stanowisko w sprawie.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 7 listopada 2018 r. w *sprawie sporządzania wykazów wydawnictw monografii naukowych oraz czasopism naukowych i recenzowanych materiałów* (Dz. U. poz. 2152; dalej jako: rozporządzenie) wykaz czasopism winien obejmować czasopisma naukowe ujęte w międzynarodowych bazach wskazanych w rozporządzeniu, recenzowane materiały z konferencji międzynarodowych ujęte w odpowiednich, międzynarodowych bazach oraz

¹ List dziekanów wydziałów prawa uczelni publicznych w sprawie listy czasopism naukowych (https://wpia.uj.edu.pl/aktualnosci/wszystkie/-/journal_content/56_INSTANCE_JGf0Y855365b/41601/141295064); 27.11.2018 r.), opinia Komitetu kryzysowego humanistyki polskiej o Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie sporządzania wykazów wydawnictw monografii naukowych oraz czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych (<http://kkhp.pl/2018/08/17/opinia-o-sprawie-sporzadzania-wykazow-wydawnictw-monografii-naukowych-oraz-czasopism/>), stanowisko Stowarzyszenia Młodych Naukowców z dnia 4 grudnia 2018 r.

czasopisma naukowe będące przedmiotem projektów finansowanych w ramach programu „Wsparcie dla czasopism naukowych”. **Nie negując zasadności przyjętej koncepcji zmierzającej do wzrostu znaczenia na arenie międzynarodowej polskiej nauki, której elementem są też zasady tworzenia wykazu, pragnę wskazać na trudne do zaakceptowania praktyczne implikacje wprowadzonego rozwiązania.**

Rozporządzenie nie uwzględnia specyfiki nauk humanistycznych. Badania dotyczące tego obszaru często mają charakter lokalny z uwagi na ich przedmiot. O ile więc wyniki tych badań mają bardzo istotne znaczenie w perspektywie polskiej, o tyle mogą stanowić w bardzo ograniczonym zakresie przedmiot zainteresowania zagranicznych czasopism naukowych uwzględnionych w rozporządzeniu. Jednocześnie w tych międzynarodowych bazach brak jest m.in. polskich czasopism prawniczych, a ich uwzględnienie w wykazie wymaga czasu². Dodatkowo we wskazanych bazach nierzadko brakuje znaczących międzynarodowych czasopism z zakresu np. nauk prawnych, zaś niektóre z uwzględnionych zagranicznych tytułów koncentrują się na tematach krajowych.

Warto wskazać, że wystarczającym rozwiązaniem tej sytuacji nie jest uwzględnianie w wykazie także czasopism naukowych finansowanych w ramach programu „Wsparcie dla czasopism naukowych”. Po pierwsze, szereg uznanych polskich czasopism naukowych nie spełnia wymogu publikowania tekstów w otwartym dostępie, co jest niezbędne aby uzyskać finansowanie w ramach programu. Po drugie, po ustaniu finansowania w ramach programu, czasopisma nie będą mogły znaleźć się na liście, chyba że zostaną w tym czasie uwzględnione w bazach zagranicznych (co, jak była mowa wyżej, może być wysoce utrudnione m.in. z uwagi na lokalny charakter badań). Po trzecie, wskazuje się, że liczba tytułów mogących być objętych finansowaniem (maksymalnie 500), jest nieproporcjonalna w perspektywie liczby osób potencjalnie zainteresowanych publikacją. Po czwarte, rozporządzenie nie precyzuje zasad sporządza listy wydawnictw publikujących recenzowane monografie naukowe. W szczególności wskazać trzeba, że zgodnie z obowiązującym prawem, takie listy nie byłyby tworzone w oparciu o złożone wnioski. Niezależnie od powyższego, wątpliwości budzą podstawy różnicowania statusu czasopism naukowych w zależności, od tego, czy są one finansowane w ramach programu. Źródło

² W praktyce może być też utrudnione z uwagi na formalne wymogi wydawnictw uwzględnionych w bazach (zob. List dziekanów...).

finansowania czasopisma – w przeciwieństwie do jego naukowej jakości – powinno być irrelevantne w perspektywie tworzenia list czasopism punktowanych.

W praktyce przyjęte rozwiązania mogą mieć bardzo niekorzystny wpływ na rozwój polskiej nauki³. W szczególności mogą wpłynąć na zahamowanie prowadzenia ważnych w perspektywie polskiej badań naukowych, prowadzić do likwidacji szeregu renomowanych krajowych czasopism naukowych, czy wreszcie powodować patologie na rynku wydawniczym spowodowane brakiem transparentnych procedur tworzenia list wydawców. **Przed wszystkim jednak zaproponowane rozwiązania wpłyną na ograniczenie możliwości awansu naukowego młodych naukowców, którzy – z uwagi na przedmiot prowadzonych badań i brak możliwości opublikowania ich wyników w czasopismach z listy ministerialnej – zostaną wykluczeni z grona osób mogących uzyskać stopień naukowy doktora, czy doktora habilitowanego.**

Mając na uwadze powyższe, działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o *Rzeczniku Praw Obywatelskich* (Dz. U. z 2018 r., poz. 2179), zwracam się z uprzejmą prośbą o zmianę rozporządzenia, tak by zasady tworzenia list czasopism punktowanych uwzględniały zgłoszone przeze mnie, a podzielane także przez środowisko naukowe⁴, uwagi. Uprzejmie proszę Pana Premiera o poinformowanie mnie o zajętych w tej sprawie stanowisku.

Do wiadomości:

Stowarzyszenie Młodych Naukowców

ul. Wyżynna 20/56

20-560 Lublin

³ Na to, że sygnalizowany przeze mnie problem nie ma charakteru teoretycznego wskazuje chociażby fakt, że w projekcie listy czasopism punktowanych:

(https://www.gov.pl/documents/1068557/1069061/20181105_Wykaz_czasopism_z_baz_Scopus_i_Web_of_Science_-_dyscypliny.pdf/1d025268-d7fb-f114-e5eb-6a6362b833ac; data dostępu: 15.01.2019 r.) nie znalazło się żadne polskie czasopismo prawnicze.

⁴ Zob. np. powołany wyżej List dziekanów.